

Studia i Materiały
Wydziału Teologicznego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Ks. Bogdan Biela

Parafia miejscem
urzeczywistniania się
komunii Kościoła

Studia i Materiały
Wydziału Teologicznego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Nr 28

Redaktor serii:
KS. ARTUR MALINA

Ks. Bogdan Biela

Parafia miejscem
urzeczywistniania się
komunii Kościoła

Studium teologiczno-pastoralne

Księgarnia św. Jacka
Katowice 2006

© 2006 by Księgarnia św. Jacka, Katowice

Recenzent:

ks. prof. UŚ dr hab. Henryk Krzysteczko

Redakcja i korekta książki:

Izabela Jańczak

ISSN 1643-0131

ISBN 83-7030-473-7

Wydział Teologiczny
Uniwersytetu Śląskiego
ul. Jordana 18, 40-043 Katowice
tel. (0-32) 356 90 56
faks (0-32) 356 90 55
internet: www.wtl.us.edu.pl
e-mail: sekretariat@wtl.us.edu.pl

Księgarnia św. Jacka Sp. z o.o.
ul. Warszawska 58, 40-008 Katowice
tel.: (0-prefiks-32) 355 48 00
faks: (0-prefiks-32) 355 81 30
e-mail: redakcja@ksj.pl
księgarnia internetowa: www.ksj.pl

Łamanie tekstu:

Gabriela Pindur

Druk i oprawa:

Drukarnia GS Sp. z o.o.

ul. Zabłocie 13, 30-701 Kraków

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	17
WSTĘP.....	21
ROZDZIAŁ I. MISTERIUM KOMUNII KOŚCIOŁA.....	33
1. Idea komunii według Soboru Watykańskiego II i posoborowego nauczania Kościoła.....	34
1.1. <i>Communio</i> w eklezjologii Vaticanum II	36
1.1.1. Ciało Chrystusa a wspólnota.....	37
1.1.2. Lud Boży a wspólnota.....	39
1.1.3. Kościół – sakrament wspólnoty	42
1.1.4. <i>Communio</i> jako synteza soborowej eklezjologii.....	47
1.2. Komunia Kościoła w posoborowym nauczaniu Magisterium Kościoła.....	53
2. Istota kościelnej komunii	71
2.1. Trynitarna geneza komunii.....	72
2.2. Personalistyczny charakter komunii.....	81
2.3. Sakramentalny wymiar komunii	87
3. Urzeczywistnianie się kościelnej komunii	90
4. Struktura kościelnej komunii	100
4.1. <i>Communio fidelium</i>	101
4.2. <i>Communio ecclesiarum</i>	108
4.3. <i>Communio hierarchica</i>	133
ROZDZIAŁ II. PARAFIA W KOMUNII KOŚCIOŁA.....	151
1. Teologia parafii	152
1.1. Parafia według Soboru Watykańskiego II i posoborowego nauczania Kościoła	153
1.2. Parafia w refleksji teologicznej.....	165
2. Komunijny wymiar parafii	181
2.1. Parafia objawieniem <i>mysterium communionis</i>	182
2.2. Parafia wspólnotą wiary, kultu i miłości	187

3. Komunijne struktury parafii	197
3.1. Prezbiterium parafialne	198
3.2. Parafialna rada duszpasterska.....	202
3.3. Małe wspólnoty religijne.....	207
3.4. Rodzina	224
ROZDZIAŁ III. URZECZYWISTNIANIE KOMUNII KOŚCIOŁA PRZEZ PRZEPOWIADANIE SŁOWA BOŻEGO W PARAFII.....	235
1. Rola przepowiadania słowa Bożego według Soboru Watykańskiego II i posoborowego nauczania Kościoła	236
2. Przepowiadanie słowa Bożego w procesie budowania komunii wiernych w parafii.....	254
2.1. Wiara jako cel przepowiadania	255
2.2. Wspólnota wiary jako odpowiedź na słowo Boże.....	264
2.3. Wspólnota wierzących jako podmiot przepowiadania słowa Bożego	270
3. Przepowiadanie słowa Bożego w służbie komunii parafialnej	276
3.1. Personalistyczny charakter przepowiadania słowa Bożego	276
3.1.1. Uwarunkowania psychologiczne przepowiadania słowa Bożego.....	277
3.1.2. Przepowiadanie słowa Bożego a komunikacja interpersonalna	281
3.2. Formy przepowiadania słowa Bożego urzeczywistniające komunię w parafii	288
3.2.1. Kerygmat jako przepowiadanie budzące wiarę.....	288
3.2.2. Katechumenat jako przepowiadanie wprowadzające we wspólnotę	295
3.2.3. Katecheza jako przepowiadanie kształtujące wspólnotę.....	302
3.2.4. Homilia jako przepowiadanie ożywiający wspólnotę	311
ROZDZIAŁ IV. URZECZYWISTNIANIE KOMUNII KOŚCIOŁA W LITURGII PARAFIALNEJ.....	325
1. Rola liturgii w życiu Kościoła według Soboru Watykańskiego II i posoborowego nauczania Kościoła	326
2. Zgromadzenie liturgiczne wspólnoty parafialnej znakiem komunii Kościoła.....	344
3. Wspólnototwórcza rola liturgii parafialnej.....	355
3.1. Eucharystia epifanią komunii parafialnej.....	355
3.2. Inne sakramenty w służbie komunii parafialnej.....	394
3.2.1. Sakrament chrztu.....	394
3.2.2. Sakrament bierzmowania	398
3.2.3. Sakrament pokuty i pojednania	407

3.2.4. Sakrament namaszczenia chorych.....	425
3.2.5. Sakrament święceń.....	438
3.2.6. Sakrament małżeństwa.....	446
4. Rok liturgiczny w służbie komunii parafialnej	463
4.1. Komunijny wymiar układu roku liturgicznego	464
4.2. Inne celebracje w służbie komunii	477
ROZDZIAŁ V. URZECZYWISTNIANIE KOMUNII KOŚCIOŁA	
W DZIAŁALNOŚCI PASTERSKIEJ PARAFII.....	491
1. Podmiot duszpasterstwa według Soboru Watykańskiego II i posoborowego nauczania Kościoła	492
1.1. Posługa prezbiterów i diakonów	492
1.2. Rola świeckich	505
1.3. Współpraca hierarchii ze świeckimi	512
2. Komunijny charakter posługi pasterskiej parafii.....	522
2.1. W kierunku odnowionej działalności duszpasterskiej parafii	522
2.2. Odnowa działalności charytatywnej w parafii	534
2.3. Krzewienie duchowości komunii	548
3. Modele parafii wspólnotowej.....	553
3.1. Strategia budowania parafii jako wspólnoty wspólnot.....	553
3.2. Posoborowe propozycje odnowy parafii	565
3.2.1. Nowy Obraz Parafii	566
3.2.2. Ewangelizacyjne komórki parafialne	572
3.2.3. Parafia wspólnotą wspólnot	578
3.3. Nowa Wspólnota	581
3.3.1. Uwagi terminologiczne	582
3.3.2. Opis drogi.....	585
ZAKOŃCZENIE.....	595
BIBLIOGRAFIA.....	605
SUMMARY	664

INHALTSVERZEICHNIS

PFARREI ALS ORT DER VERWIRKLICHUNG DER COMMUNIO DER KIRCHE

ABKÜRZUNGSVERZEICHNIS	17
EINFÜHRUNG	21
KAPITEL I. DAS MYSTERIUM DER COMMUNIO DER KIRCHE	33
1. Die Idee Communio nach dem II. Vatikanischen Konzil und der nachkonziliaren Kirchenlehre	34
1.1. <i>Communio</i> in der Ekklesiologie Vaticanum II	36
1.1.1. Der Leib Christi und <i>Communio</i>	37
1.1.2. Das Gottesvolk und <i>Communio</i>	39
1.1.3. Die Kirche – das Sakrament <i>Communio</i>	42
1.1.4. <i>Communio</i> als Synthese der konziliaren Ekklesiologie	47
1.2. <i>Communio</i> der Kirche in der nachkonziliaren Lehre des Magisteriums der Kirche.....	53
2. Das Wesen der kirchlichen <i>Communio</i>	71
2.1. Der trinitarische Ursprung der <i>Communio</i>	72
2.2. Der personalistische Charakter der <i>Communio</i>	81
2.3. Die sakramentale Dimension der <i>Communio</i>	87
3. Die Verwirklichung der kirchlichen <i>Communio</i>	90
4. Die Struktur der kirchlichen <i>Communio</i>	100
4.1. <i>Communio fidelium</i>	101
4.2. <i>Communio ecclesiarum</i>	108
4.3. <i>Communio hierarchica</i>	133
KAPITEL II. DIE PFARREI IN DER COMMUNIO DER KIRCHE	151
1. Theologie der Pfarrei.....	152
1.1. Die Pfarrei nach dem II. Vatikanischen Konzil und der nachkonziliaren Kirchenlehre.....	153
1.2. Die Pfarrei in der theologischen Reflexion	165
2. <i>Communio</i> –Dimension der Pfarrei	181
2.1. Die Pfarrei als Offenbarung des <i>mysterium communionis</i>	182

2.2. Die Pfarrei als Gemeinschaft des Glaubens, des Gottesdienstes und der Liebe	187
3. <i>Communio</i> - Strukturen der Pfarrei	197
3.1. Pfarrpresbyterium.....	198
3.2. Pfarrgemeinderat	202
3.3. Kleine religiöse Gemeinschaften	207
3.4. Familie	224
 KAPITEL III. DIE VERWIRKLICHUNG DER COMMUNIO DER KIRCHE DURCH DIE VERKÜNDIGUNG DES WORTES GOTTES IN DER PFARREI.....	 235
1. Die Rolle der Verkündigung nach dem II. Vatikanischen Konzil und der nachkonziliaren Kirchenlehre	236
2. Die Verkündigung des Gotteswortes im Aufbauvorgang der <i>Communio</i> der Gläubigen in der Pfarrei	254
2.1. Der Glaube als Ziel der Verkündigung	255
2.2. 2.2. Die Glaubensgemeinschaft als Antwort auf das Wort Gottes	264
2.3. Die Gemeinschaft der Gläubigen als Subjekt der Verkündigung ..	270
3. Die Verkündigung des Gotteswortes im Dienst der <i>Communio</i> der Pfarrei.....	276
3.1. Der personalistische Charakter der Verkündigung des Wortes Gottes	276
3.1.1. Psychologische Bestimmung der Verkündigung	277
3.1.2. Die Verkündigung des Gotteswortes und die interpersonale Kommunikation	281
3.2. Die die <i>Communio</i> in der Pfarrei verwirklichenden Formen der Verkündigung des Wortes Gottes	288
3.2.1. Das Kerygma als die den Glauben weckende Verkündigung	288
3.2.2. Das Katechumenat als die in die Gemeinde einführende Verkündigung	295
3.2.3. Die Katechese als die die Gemeinde gestaltende Verkündigung	302
3.2.4. Die Homilie als die die Gemeinde belebende Verkündigung	311
 KAPITEL IV. DIE VERWIRKLICHUNG DER COMMUNIO DER KIRCHE IM GOTTESDIENST DER PFARRGEMEINDE.....	 325
1. Die Rolle der Liturgie im Leben der Kirche nach dem II. Vatikanischen Konzil und der nachkonziliaren Kirchenlehre.....	326
2. Liturgische Versammlung der Pfarrgemeinde als Zeichen der <i>Communio</i> der Kirche	344
3. Die gemeindebildende Rolle der Pfarrliturgie.....	355

3.1. Die Eucharistie als Epiphanie der <i>Communio</i> der Pfarrgemeinde	355
3.2. Andere Sakramente im Dienst der <i>Communio</i> der Pfarrgemeinde ...	394
3.2.1. Das Sakrament der Taufe	394
3.2.2. Das Sakrament der Firmung.....	398
3.2.3. Das Sakrament der Buße und der Versöhnung	407
3.2.4. Das Sakrament der Krankensalbung	425
3.2.5. Das Sakrament der Priesterweihe.....	438
3.2.6. Das Sakrament der Ehe	446
4. Das liturgische Jahr im Dienst der <i>Communio</i> der Pfarrgemeinde	463
4.1. <i>Communio</i> – Dimension in der Ordnung des Kirchenjahres	464
4.2. Andere Zelebrationen im Dienst der <i>Communio</i>	477
KAPITEL V. DIE VERWIRKLICHUNG DER COMMUNIO DER KIRCHE	
IN DER PASTORALTÄTIGKEIT DER PFARREI.....	491
1. Das Subjekt der Seelsorge nach dem II. Vatikanischen Konzil und der nachkonziliaren Kirchenlehre	492
1.1. Der Dienst der Presbyter und der Diakone.....	492
1.2. Die Rolle der Laien	505
1.3. Die Zusammenarbeit der Hierarchie und der Laien	512
2. Der <i>Communio</i> – Charakter des Pastoraldienstes der Pfarrei.....	522
2.1. Auf dem Weg der erneuerten Pastoralität der Pfarrgemeinde....	522
2.2. Die Erneuerung der karitativen Tätigkeit in der Pfarrgemeinde.....	534
2.3. Förderung der Spiritualität der <i>Communio</i>	548
3. Modelle der gemeinschaftlichen Pfarrgemeinde	553
3.1. Aufbastrategie der Pfarrei als Gemeinschaft der Gemeinschaften ..	553
3.2. Nachkonziliare Vorschläge zur Erneuerung der Pfarrgemeinde ...	565
3.2.1. Neues Bild der Pfarrgemeinde	566
3.2.2. Evangelisierende Pfarrzellen.....	572
3.2.3. Die Pfarrgemeinde als Gemeinschaft der Gemeinschaften...	578
3.3. Die Neue Gemeinschaft	581
3.3.1. Terminologische Bemerkungen	582
3.3.2. Beschreibung des Weges.....	585
ABSCHLUSS	595
LITERATURVERZEICHNIS	605
SUMMARY.....	664

INDICE

LA PARROCCHIA COME LUOGO DELLA REALIZZAZIONE DELLA COMUNIONE ECCLESIALE

ABBREVIAZIONI.....	17
INTRODUZIONE	21
CAPITOLO I. IL MISTERO DELLA COMUNIONE ECCLESIALE.....	33
1. L’Idea della comunione secondo l’insegnamento del Concilio Vaticano II e della Chiesa postconciliare	34
1.1. La <i>communio</i> nell’ecclesiologia del Vaticano II.....	36
1.1.1. Il corpo mistico di Cristo e la comunità.....	37
1.1.2. Il popolo di Dio e la comunità	39
1.1.3. La Chiesa – sacramento della comunità.....	42
1.1.4. La <i>communio</i> come sintesi dell’ecclesiologia conciliare	47
1.2. La comunione ecclesiale nell’insegnamento postconciliare della Chiesa	53
2. L’essenza della comunione ecclesiale	71
2.1. La genesi trinitaria della comunione	72
2.2. Il carattere personalistico della comunione	81
2.3. La dimensione sacramentale della comunione.....	87
3. La realizzazione della comunione ecclesiale.....	90
4. La struttura della comunione ecclesiale	100
4.1. <i>Communio fidelium</i>	101
4.2. <i>Communio ecclesiarum</i>	108
4.3. <i>Communio hierarchica</i>	133
CAPITOLO II. LA PARROCCHIA NELLA COMUNIONE DELLA CHIESA....	151
1. La teologia della parrocchia	152
1.1. La parrocchia nei documenti del Vaticano II e della Chiesa del postconcilio	153
1.2. La parrocchia nella riflessione teologica.....	165
2. La dimensione comunitaria della parrocchia.....	181
2.1. La parrocchia – rivelazione del <i>mysterium communionis</i>	182
2.2. La parrocchia – comunità della fede, del culto e della carità	187

3. Le strutture comunitarie nella parrocchia.....	197
3.1. Il presbiterio parrocchiale.....	198
3.2. Il consiglio pastorale parrocchiale.....	202
3.3. Le piccole comunità ecclesiali	207
3.4. La famiglia	224
CAPITOLO III. LA REALIZZAZIONE DELLA COMUNIONE DELLA CHIESA ATTRAVERSO LA PROCLAMAZIONE DELLA PAROLA DI DIO NELLA PARROCCHIA.....	235
1. Il ruolo della proclamazione della Parola di Dio secondo l'insegnamento del Vaticano II e della Chiesa postconciliare.....	236
2. La funzione della proclamazione della Parola di Dio nel processo della edificazione della comunione tra i parrocchiani.....	254
2.1. La fede – scopo della predicazione	255
2.2. La comunità di fede come risposta alla Parola di Dio.....	264
2.3. La comunità dei credenti come soggetto della proclamazione della Parola di Dio.....	270
3. La proclamazione della Parola di Dio al servizio della comunione parrocchiale	276
3.1. Il carattere personalistico della proclamazione della Parola di Dio ...	276
3.1.1. I condizionamenti psicologici della proclamazione della Parola di Dio	277
3.1.2. La proclamazione della Parola di Dio e la comunicazione interpersonale.....	281
3.2. Le forme della proclamazione della Parola di Dio che concretizzano la comunione nella parrocchia	288
3.2.1. Il kerigma come impulso che suscita la fede.....	288
3.2.2. Il catecumenato come via che introduce nella comunità.....	295
3.2.3. La catechesi come strumento che plasma la comunità.....	302
3.2.4. L'omelia come cuore che vivifica la comunità	311
CAPITOLO IV. LA REALIZZAZIONE DELLA COMUNIONE ECCLESIALE NELLA LITURGIA PARROCCHIALE.....	325
1. Il ruolo della liturgia nella vita della Chiesa secondo l'insegnamento del Concilio Vaticano II e della Chiesa postconciliare	326
2. L'assemblea liturgica della comunità parrocchiale – segno della comunione ecclesiale.....	344
3. La liturgia origina e crea la comunità parrocchiale	355
3.1. L'eucaristia – epifania della comunione parrocchiale.....	355
3.2. Gli altri sacramenti a servizio della comunione parrocchiale	394
3.2.1. Il sacramento del battesimo.....	394

3.2.2. Il sacramento della cresima.....	398
3.2.3. Il sacramento della riconciliazione.....	407
3.2.4. Il sacramento dell'unzione degli infermi	425
3.2.5. Il sacramento dell'ordine	438
3.2.6. Il sacramento del matrimonio	446
4. L'anno liturgico a servizio della comunione parrocchiale	463
4.1. La dimensione comunionale dell'impostazione dell'anno liturgico...	464
4.2. Altre celebrazioni a servizio della comunione	477
CAPITOLO V. LA REALIZZAZIONE DELLA COMUNIONE ECCLESIALE NELL'AZIONE PASTORALE DELLA PARROCCHIA.....	491
1. Il soggetto della pastorale secondo l'insegnamento del Concilio Vaticano II e della Chiesa postconciliare	492
1.1. Il servizio dei presbiteri e dei diaconi	492
1.2. Il ruolo dei laici	505
1.3. La collaborazione della gerarchia con i laici.....	512
2. Il carattere comunionale del servizio pastorale parrocchiale	522
2.1. Il cammino del rinnovamento della pastorale parrocchiale.....	522
2.2. Il rinnovamento delle attività ceritatevoli nella parrocchia.....	534
2.3. La divulgazione della spiritualità di comunione	548
3. I modelli della parrocchia intesa come comunione di comunità	553
3.1. La strategia della edificazione della parrocchia vissuta come comunione di comunità.....	553
3.2. Le proposte postconciliari del rinnovamento della parrocchia	565
3.2.1. Nuova immagine di parrocchia	566
3.2.2. Cellule parrocchiali	572
3.2.3. La parrocchia – comunione di comunità.....	578
3.3. Nuova comunità	581
3.3.1. I dati terminologici.....	582
3.3.2. La descrizione della via da percorrere	585
CONCLUSIONE.....	595
BIBLIOGRAFIA.....	605
SUMMARY	664

TABLE OF CONTENTS

PARISH AS A PLACE OF REALISATION OF CHURCH COMMUNION

ABBREVIATIONS	17
INTRODUCTION	21
CHAPTER I. MYSTERY OF COMMUNION OF THE CHURCH.....	33
1. Idea of communion according to Vaticanum II and post-Council teaching of the Church	34
1.1. <i>Communio</i> in ecclesiology of Vaticanum II.....	36
1.1.1. Body of Christ and community	37
1.1.2. People of God and community.....	39
1.1.3. Church – sacrament of a community.....	42
1.1.4. <i>Communio</i> as synthesis of the council ecclesiology	47
1.2. Communion of the Church in post-Council teaching in the Magisterium of the Church.....	53
2. The essence of church communion	71
2.1. Trinitarian genesis of communion.....	72
2.2. Personalistic character of communion	81
2.3. Sacramental dimension of communion	87
3. Realization of church communion.....	90
4. Structure of church communion	100
4.1. <i>Communio fidelium</i>	101
4.2. <i>Communio ecclesiarum</i>	108
4.3. <i>Communio hierarchica</i>	133
CHAPTER II. PARISH IN CHURCH COMMUNION	151
1. Theology of parish.....	152
1.1. Parish according to Vaticanum II and post-Council teaching of the Church.....	153
1.2. Parish in theological reflection.....	165
2. Communion dimension of a parish	181
2.1. Parish as revelation of <i>mysterium communionis</i>	182
2.2. Parish as a community of faith, worship and love	187
3. Communion structures of a parish.....	197

3.1. Parish presbytery	198
3.2. Parish pastoral council	202
3.3. Small religious communities	207
3.4. Family	224
CHAPTER III. REALISATION OF THE CHURCH COMMUNION THROUGH	
PREACHING THE WORD OF GOD IN A PARISH	235
1. Role of preaching the Word of God according to Vaticanum II and post-Council teaching of the Church	236
2. Preaching the Word of God in the process of building communion of the faithful in a parish	254
2.1. Faith as the aim of preaching	255
2.2. Communion of faith as the answer to the Word of God	264
2.3. Communion of the faithful as the subject of preaching the Word of God	270
3. Preaching the Word of God in the service of parish communion	276
3.1. Personalistic character of preaching the Word of God	276
3.1.1. Psychological conditions of preaching the Word of God	277
3.1.2. Preaching the Word of God and interpersonal communication	281
3.2. Forms of preaching the Word of God realising communion in a parish	288
3.2.1. Kerigma as faith-evoking preaching	288
3.2.2. Catechumenate as preaching introducing into a community	295
3.2.3. Catechesis as community-forming preaching	302
3.2.4. Homily as preaching that revives community	311
CHAPTER IV. REALISATION OF THE CHURCH COMMUNION	
IN PARISH LITURGY	325
1. Role of the liturgy in life of the Church according to Vaticanum II and post-Council teaching of the Church	326
2. Liturgical gathering of a parish community as the sign of communion of the Church	344
3. Community-forming role of the parish liturgy	355
3.1. Eucharist as the epiphany of parish communion	355
3.2. Other sacraments at the service of parish communion	394
3.2.1. Sacrament of baptism	394
3.2.2. Sacrament of confirmation	398
3.2.3. Sacrament of penance and reconciliation	407
3.2.4. Sacrament of extreme unction	425
3.2.5. Sacrament of Holy orders	438
3.2.6. Sacrament of matrimony	446

4. Liturgical year at the service of parish communion	463
4.1. Communion dimension of the structure of a liturgical year.....	464
4.2. Other celebrations at the service of communion	477
CHAPTER V. REALISATION OF THE CHURCH COMMUNION	
IN PASTORAL OPERATIONS OF A PARISH	491
1. Subject of pastoral work according to Vaticanum II and post-Council teaching of the Church	492
1.1. Service of presbyters and deacons.....	492
1.2. Role of lay persons.....	505
1.3. Co-operation of the hierarchy and lay persons.....	512
2. Communion character of pastoral work of a parish	522
2.1. Towards revived pastoral works of a parish.....	522
2.2. Revival of charity works in a parish.....	534
2.3. Spreading spirituality of communion	548
3. Models of a community parish.....	553
3.1. Strategy of constructing a parish as a community of communities ...	553
3.2. Post-Council suggestions of a parish revival	565
3.2.1. New Picture of a Parish.....	566
3.2.2. Parish ewangelisation units	572
3.2.3. Parish – community of communities.....	578
3.3. New Community	581
3.3.1. Terminological notes.....	582
3.3.2. Description of a road.....	585
CONCLUSION	595
BIBLIOGRAPHY	605
SUMMARY.....	664